

לקט מקורות

מאת הרב אריה פרימר

שוחטן ערוד או"ח סימן מו סעיף יד:

בית יונתן שם:

כתב מהרי"ל דנים מברכאות ברכות התורה וא"פ שאין חיבות
ולא עוד אלא, שהמלמד את בתו תורה כאילו מלמדת תיפלוות. זה
בზורה שבבעל פה, אבל לא בზורה שכחוב^{ז'}... ועוד, כי הן מברכאות
על קריית הקרבנות — מפלות נגדי קרבנות תקנות — והן חיבות
בתפילה, ואם כן חיבות גם כזו בקריאת העולה והקרבנות^{ט'}. כל שכן
לדברי ספר מצוות הגadol שכחוב, שהנשים חיבות ללימוד הדינים
השייכים להן^{ט'}.

כינור הלכה טט:

⁵⁷ לפי טעם זה יכולת איש להוציא את האיש בברכות המורה.

ביאור הוראה שם:

דבריו ⁵³ דחוים מכמה פנים. קרא צוות: "ולמגדמתם [אוחם] את בנייכם" (דברים יא, יט) — ולא בנותיכם ⁵⁴. האיך תאמור "ז'אנגו", "ונתנו לנו"!

העיקר... דגש מברכאות על כל מצות עשה שהומן גרמה.⁶⁰

ביאור הלכה שם:

לפי זה אין אנה יכולה להוציא את האיש בברכת התורה⁶¹.

ולענ"ד נראה ברעת רשיי, שבב, דברה"ת אונה על המצוות של למד התורה, זהה גם גסיט חיבוט בברעה"ת כדאיכא בש"ע סר מ"ז, ונשים והרין אינן חיבוט במצוות לימוד התורה; ואת שגירכין לומדים הדינים השיכיכים להן, מ"מ לא בחרות במצוות תלמוד תורה, אלא מסות דעתה, לדע מה לקיים. אלא עיקר חוויכא דברה"ת הוא משות התורה גומא, דתורה צרכיה ברכת, וזה דילפינן מ"כ. שם השם אקרא הבה נונול לאלקינו",bekoach ha-geula ve-

וכל מי שŁומר או קורא במורה צריך לברך. וכן סמעה
מכל מורה הגאנז'ר דברוסט שילטס'א בסיס אביו מרא
הגר"ח הלו זיל [ומתרץ בזה קושית הטע'א] במגילה
די ב"ג, בהא דאשה פולת למניין שבעה קרוואים אף
בסוף שבعة, שחוחמת בחורה וمبرכת לאחריה ומוציאה
ברכלה את כל הקרוואים, והקצתה, הרי אשה פטורה
מתת' ואיך מוציאה אותם, הא כל מאינו מחויב בדבר
איינו מוציא אחרים; ולפי הניל נינהא, דכיוון דברה'ת
איינה על המגודה אלא על התורה וגופא דזריכת ברכת,
ועוד' גם נשים חייבות בברחה'ת מן התורה וספר
מוסיאות בזה את האנשיים]. וכן כתוב ג'כ' המנ'ח מצוה
תחל'ן לאלא שנתקשה שם בנוסח „אזר קדשנו וכו' לעוטק
בד'ת". אך גירושת הריף היה „אזר קדשנו וכו' על
ד'ת" ואינו גorus „לעוטק" [.

מישנת הלכות חג השבאות טימן לא ישבץ
מעחה צער כי אגד בנויל' נז' מרכז ררכז כתוב
כין בסוף נל' מושג'ת מוקום ח' מ' מהו
בצורה, כמו בכל מ' שצער נזכר בחותם' ז' פ' כס נס
גרכינה, תל' גדרה ברכינה' כס נל' מרכינה, מזוז
צלהון יוכן נומר וונונו ה' כל כס יוכן נומר וונונו
בכריי כס חיינות למדו דיין נכס מק' כהנ'יל'
ה'יל' דוג כס יוכן נומר וונונו על נומר התוינה, כיון
בכס חיינות למדו דיין צלהון, ומיל' ברכינה כיה' נס
בל' קיוס תומ' מ'יט', כבאי נס נכס מקיימים מ'וט' ח'ת'
ח'רונות ר'יט', כמו נnell' ה'ל' שצער נזכר בחותם' ז' פ'
כס' נס מרכינה, וופל' נזכר ברכינה' ס' וכורע'פ' של'ג
מרכינה, הי' מזוז' נוכן יוכן נומר וונונו' מיל' ברכינה
התוינה כי כס יוכן נומר וונונו' וכן כס מרכינה ררכנה
כתוב נס בל' קיוס מ'וט' ח'ת מהוים ר'יט', וכורע'פ'.

59 הדורים מאוחרים יותר בברית יוכה: חיובם אינו מצד מוגות תלמוד תורה; ודאי פטורות הן. אמגמ' חיובו לדעת הדיננים שלהם, ואם בקיותם בהם, אין עליון עוד חייב למלמד. ביאור דבריו: מכיוון שאין הנשלה למדוות מהחוק המצורה עצמה, אין להן לביך את ברכות התורה, אע"פ שאין מחייבת בהן, וכשייטת רבינו תא. כמו כן בברכות התורה, יכולות הן לביך גם שאין מחייבות במצב תלמוד תורה.

60

לציזן ח

פרק ד – הלוות ברכות השחר

FIGURE 12-13-12

ולכן נראה לומר, שברכות התורה נתקנו גם על הנאת הלימוד, והוא"ל כברכות הנהנין, וכל מי שלומד תורה צריך לברך. וכן מוכחה מהגמר' בכרחות דף כ"א ע"א, אמר ר' יוחנן למדנו ברכת התורה לאחריה מן ברורה"ז מקל וחומר, ובברכת המזון לפניה מן ברכת התורה מקל וחומר, ומה מזון שאין טעון לפניו טעון לאחררין, תורה שטעונה לפניה איןו דין שטעונה לאחרריה וכו', ע"ש. וקל וחומר זה צ"ב, שאם נאמר שברכת התורה היא ברכת המצוות, א"כ מה עניין ברכת התורה לבירהה"ז שהיא ברכת הנהנין, ואף הגמ' לא דחתה אלא משום שכן נהנה, או שתורה חי עולם, אבל עצם הדמיון צריך比亚ור. וכן בגמ' לקמן בדף מ"ח ע"ב, ואין לי אלא ברכת המזון, ברכת התורה מנין, אמר ר' ישמעאל ק"ו, על חי שעה מביך, על חי עוה"ב לא כ"ש, ומה ק"ו הוא מברכות הנהנין ברכת המצוות. ועל כרחך שאף ברכת התורה היא על הנהנה, ושפיר מדמה הגמ' ברכת התורה ברכת הנהנין. ובזה ניחא שאף נשים שייכות בזה **ויכלוה** לברך ברכת התורה. אלא שאף טעם זה קשה, שם"מ איך תאמיר וצירנו כשהיא אינה מצויה.

באהלה של תורה
כל רצון קדשך

חויבת האשה במצוות ת"ת אינו חיז
אישי למד בצעמיה אלא היא כלולה בכלל
הציבור, וכך היא נושאת באחריות לכך שהחזרה
תילמד בישראל. וכן אף היא מבורתה את ברכת
התורה, ומושום כך אף היא חייבותה בהקהל,
להשתתף בתוכניות הכלל. ישראליות לבוגדה
של התורה. וזה כוונת חז"ל באמורם שאשה באה
לשםوع, דהיינו כמשמעות פסיבית בהיותה חלק
מה齊ובו.

אך

8

מִצְמָר וְלֹא יַקְרֵב

ועיין בדברי התוספות (ברכות יא, ב, ד"ה שכבר נפטר), שהקשו מאי שנוא שմברכים לישב בסוכה על כל סעודה וסעודה ואילו ברכות התורה מברכים רק פעמי ליום. ותירצו: "ויל דשאני תורה שאינו מיאש דעתו דכל שעיה אדם מהוויב למדוד דכתיב והגית בו יומם ולילה והוי כמו יושב כל היום بلا הפסיק". לבארה צ"ע, דהרי בפועל אין למד, וכשעוסק בעסקיו איננו חושב על דבר ת"ת, וישנו הפסיק בין ברכה למצוה. אבל לפי דברינו, שיש חובה מיוחדת להיות נאמן לתורה וקשרור בה בכל נימי הנפש, ולאו מיוחד על היסח הדעת מתורה והעדר ענין בה, הכל מיושב. ברכות התורה החל לא רק על קיום מצות וחובות תלמוד תורה על ידי פעולת לימוד ממש, אלא גם על הזיקה הכללית לחפצא של תורה וחובתיו להיות קשורים ודבקים בה. סמוכין לדבר, נוסח הברכה, "לעוסוק בדברי תורה" במקום "למוד דברי תורה" – וזה מפני שהברכה נתקנה על הזיקה לתורה וקידוש האדם על ידה ולא על חובת לימוד גראידא.² והזיקות זו מתחמשת כל היום, ברכה אחת מספקת, אכן הטרוד בעסקי ומפסיק עיסוקו בתורה בפועל, אינו מסיח דעת המינה. "והוי כמו יושב כל היום بلا הפסיק".

7 והשווה מה שהסביר אאי' ר' חיים זיל את פסק המחבר (אי' חי' מ"ז סי' י"ד) שעושים מברכות ברכבת התורה. דלאווארה קשה הלא הוא פסק כדעת הרמב"ם וועמיה שאין נשים מברכות על מצות עשה שהזוכן גורמא. הרוי שאינן מברכות על מצוה שהן בטורות הימנה, ואננס כן מאי שאנא תורה מצוות עשה שהזוכן גורמא ותירץ אאי' זיל שכאן אין הברכה על חיבת המצאות, אלא על החזצזא של תורה וויקחנו אליה, ועלו קיימים אף לגביהם ולכון הן מברכות.

7) **משנה הלכות הגדה של פסח**
מכאן ואילך קי"י